

Assen, 17 oktober 2023
Ons kenmerk 202301270-01092671

BESLUIT VAN GEDEPUTEERDE STATEN VAN DRENTHE INZAKE ONTHEFFING OP BASIS VAN HOOFDSTUK 3 VAN DE WET NATUURBESCHERMING (HIERNA WNB)

Ontheffinghouder : Woonservice
Activiteit : Renovatie en energetisch verbeteren wooncomplexen
Locatie : Geselecteerde woningblokken aan de Broekveldstraat, Anssenstraat, Entingestraat en Havixhorst in Sleen, gemeente Coevorden

Deze ontheffing wordt verleend voor de periode vanaf het moment van afgifte tot en met 31 december 2024.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Drenthe (GS) hebben besloten op basis van bijgevoegde motivering (zie bijlage 1) een ontheffing te verlenen aan Woonservice voor wat betreft de verbodsbepalingen genoemd in:

- artikel 3.1 van de Wnb voor de huismus (*Passer domesticus*) waar het gaat om:
 - lid 2: het opzettelijk beschadigen of vernielen van nesten, rustplaatsen of eieren;
 - lid 4: het opzettelijk storen welke van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.
- artikel 3.5 van de Wnb voor de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) waar het gaat om:
 - lid 2: het opzettelijk verstoren;
 - lid 4: het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen.

De ontheffing wordt verleend onder de volgende voorschriften:

1. Algemene voorschriften

- 1.1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven beschreven verbodsbepalingen en genoemde soorten verleend.
- 1.2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden behorend bij dit besluit.
- 1.3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met de provincie Drenthe indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschriften 1.1 en 1.2 noodzakelijk zijn.
- 1.4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- 1.5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- 1.6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum van aanvang van de werkzaamheden bekend is, doch uiterlijk 7 dagen van tevoren, hiervan melding te maken bij de provincie Drenthe. Dit kan door een e-mail te sturen naar vth@drenthe.nl onder vermelding van het kenmerk van het besluit.
- 1.7. Bij de melding hoort eveneens te worden aangegeven welk ecologisch adviesbureau de ecologische begeleiding biedt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden en het meest actuele ecologisch werkprotocol mee te zenden. Indien er tussentijds wordt gekozen om met

Bij correspondentie verzoeken wij u het zaaknummer 202301270 te vermelden.

een ander ecologisch adviesbureau door te gaan, dan dient dit schriftelijk gemeld te worden aan het bevoegd gezag middels vth@drenthe.nl, onder vermelding van het kenmerk van het besluit.

- 1.8. Er dient gewerkt te worden zoals beschreven in het Activiteitenplan renovatie en energetisch verbeteren wooncomplexen Sleen d.d.25 april 2023, door TAUW bv (hierna Activiteitenplan), behorend bij dit besluit.
- 1.9. Kleine wijzigingen in de uitvoering van het project en de hieronder genoemde voorschriften kunnen doorgevoerd worden na afstemming met de ecologisch deskundige én in overleg met het bevoegd gezag. Deze wijziging(en) dienen minimaal ecologisch gelijkwaardig te zijn aan de voorgestelde werkwijze behorend bij de aanvraag.
- 1.10. De in dit besluit beschreven voorschriften dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient te allen tijde op de locatie (papier of digitaal) aanwezig te zijn en dient onder betrokken werknemers, met name bij de uitvoerenden op de locatie, bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit ecologisch werkprotocol te worden uitgevoerd.
- 1.11. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (ecologisch) logboek bijgehouden te worden van alle ecologische handelingen. Uit dit logboek dient duidelijk naar voren te komen wanneer en op welke ecologische wijze de hier beschreven voorschriften zijn uitgevoerd. Dit logboek wordt op verzoek getoond aan het bevoegd gezag. Tevens dient het ecologisch logboek direct na afronding van de werkzaamheden onder vermelding van het kenmerk van het besluit te worden verstuurd naar het bevoegd gezag via vth@drenthe.nl.
- 1.12. Voorafgaand aan de werkzaamheden dient door een ecologische deskundige vastgesteld te zijn dat er geen beschermde soorten in de woningen meer aanwezig zijn.

2. Soort specifieke voorschriften

Huismus

- 2.1. De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periode van de huismus. De (meest) kwetsbare periode (broedperiode) loopt globaal van 1 maart t/m 1 september. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus.
- 2.2. De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, minimaal 32 tijdelijke nestkasten van het type HMT1 geschikt voor de huismus aan te bieden conform het Activiteitenplan.
- 2.3. Er dient bij het plaatsen van de tijdelijke huismuskasten een gewenningsperiode in acht genomen te worden van drie maanden. Deze kasten zijn geplaatst tussen 24 en 26 april 2023, waardoor de gewenningsperiode is doorlopen per 1 augustus 2023.
- 2.4. Deze kasten dienen tenminste tot één jaar nadat de permanente nestplaatsen zijn gerealiseerd beschikbaar te blijven voor de huismus. Verwijdering van deze tijdelijke kasten mag na deze periode alleen geschieden buiten de kwetsbare periode, dan wel binnen de kwetsbare periode als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn.
- 2.5. Uiterlijk drie dagen voorafgaand aan de werkzaamheden dienen, buiten de broedperiode, de oorspronkelijke nestplaatsen natuurvrij gemaakt te worden onder begeleiding van/door een ter zake kundige ecooloog. Dit dient uitgevoerd te worden conform het gestelde in het Activiteitenplan. Er dient voorkomen te worden dat nestplaatsen onnodig ongeschikt gemaakt worden omdat de werkzaamheden pas na de betreffende kwetsbare periode plaatsvinden.
- 2.6. Uiterlijk één dag voorafgaand aan de werkzaamheden, maar na het natuurvrij maken, dient door een ter zake kundige ecooloog vastgesteld te zijn dat er geen huismussen in de nestplaatsen meer aanwezig zijn. Wanneer er niet met zekerheid kan worden vastgesteld dat er geen huismussen in de woningen meer aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden niet aanvangen en moet het gestelde onder voorschrift 2.4 en 2.5 worden herhaald.

- 2.7. De ontheffinghouder dient voor de permanente situatie er zorg voor te dragen dat de ruimte onder het dak weer toegankelijk wordt voor de huismussen, zoals dit was in de huidige situatie. Dit dient uitgevoerd te worden conform het gestelde in het Activiteitenplan.
- 2.8. Zowel de tijdelijke als permanente voorzieningen voor de huismus dienen geplaatst te worden conform het meest actuele Kennisdocument van BIJ12 voor de huismus en/of op basis van expert judgement van de ter zake kundige ecooloog.

Gewone dwergvleermuis

- 2.9. De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periodes van de gewone dwergvleermuis. De (meest) kwetsbare perioden (winterrust en kraamperiode) loopt globaal van 15 mei t/m 15 juli (kraamperiode) en van 1 november t/m 15 april (winterrust). Afhankelijk van het seizoen en de klimatologische omstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van vernoemde soort.
- 2.10. De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, minimaal acht tijdelijke vleermuiskasten van het type VMT1a geschikt voor de gewone dwergvleermuis aan te bieden conform het Activiteitenplan.
- 2.11. Er dient bij het plaatsen van de tijdelijke vleermuiskasten een gewenningsperiode in acht genomen te worden. Voor de paarverblijfplaats geldt een gewenningsperiode van zes maanden. Deze kasten zijn geplaatst op 8 februari 2023, waardoor vanaf 8 augustus 2023 de gewenningsperiode in acht is genomen. Voor de zomerverblijfplaats geldt een gewenningsperiode van drie maanden waarin enkel de maandag april tot en met oktober gerekend mogen worden. Deze kasten zijn geplaatst tussen 24 en 26 april 2023, waardoor de gewenningsperiode is doorlopen per 26 juli 2023.
- 2.12. De tijdelijke kasten blijven na afronding van de werkzaamheden beschikbaar voor de gewone dwergvleermuis. Mocht het toch nodig zijn vleermuiskasten te verwijderen dan kan dit enkel plaatsvinden één jaar nadat de permanente verblijfplaatsen beschikbaar zijn gekomen. Verwijdering van deze tijdelijke kasten mag na deze periode alleen geschieden buiten de kwetsbare periode, dan wel binnen de kwetsbare periode als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn.
- 2.13. Uiterlijk drie dagen voorafgaand aan de werkzaamheden, binnen de actieve periode en bij gunstige weersomstandigheden, dienen de woningen natuurvrij gemaakt te worden, zodat er geen verstoring plaatsvindt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Dit dient uitgevoerd te worden conform het gestelde in het Activiteitenplan en onder ecologische begeleiding. Bij het natuurvrij maken dient geen gebruik gemaakt te worden van chemische middelen welke de gezondheid van de dieren kunnen schaden, zoals het gebruik van porschuim.
- 2.14. Bij het natuurvrij maken dient rekening gehouden te worden met de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis. Er dient voorkomen te worden dat verblijfplaatsen onnodig natuurvrij gemaakt worden, omdat de werkzaamheden pas na de betreffende kwetsbare periode(s) plaatsvinden.
- 2.15. Voor 1 november, voorafgaand aan de werkzaamheden maar na het natuurvrij maken, dient door een ecologisch deskundige vastgesteld te zijn dat er geen gewone dwergvleermuisen in de woningen meer aanwezig zijn. Wanneer er niet met zekerheid kan worden vastgesteld dat er geen gewone dwergvleermuisen in de woningen meer aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden niet aanvangen en moet het gestelde onder voorschrift 2.13 en 2.14 worden herhaald.
- 2.16. De ontheffinghouder dient voor de permanente situatie minimaal acht inbouwkasten van het type IB VL 06 van Vivara Pro (of kwalitatief vergelijkbaar), geschikt voor de gewone dwergvleermuis aan te bieden conform het Activiteitenplan en de acht tijdelijke vleermuiskasten blijven ook toegankelijk na de werkzaamheden als extra voorziening en kunnen gezien worden als ecologische groene plus.

- 2.17. Zowel de tijdelijke als permanente voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis dienen geplaatst te worden conform het meest actuele Kennisdocument van BIJ12 voor de gewone dwergvleermuis en/of op basis van expert judgement van de ecologisch deskundige.

Laatvlieger

- 2.18. De ontheffinghouder dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare periodes van de laatvlieger. De (meest) kwetsbare periode (kraamperiode en winterrust) loopt globaal van 15 mei t/m 15 juli (kraamperiode) en van 1 november t/m 15 april (winterrust). Afhankelijk van het seizoen en de klimatologische omstandigheden kan deze periode langer of korter zijn. De periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom afgestemd te worden met een ecologisch deskundige op het gebied van voornoemde soort.
- 2.19. De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de werkzaamheden, minimaal twee gevelbetimmeringen van het type VMN1 van Unitura geschikt voor de laatvlieger aan te bieden, conform het Activiteitenplan.
- 2.20. Er dient bij het plaatsen van de gevelbetimmeringen een gewenningsperiode in acht genomen te worden. Voor de zomerverblijfplaats geldt een gewenningsperiode van drie maanden waarin enkel de maandag april tot en met oktober gerekend mogen worden. De twee gevelbetimmeringen zijn geplaatst tussen 24 en 26 april 2023, waardoor de gewenningsperiode is doorlopen per 1 augustus 2023.
- 2.21. Uiterlijk drie dagen voorafgaand aan de werkzaamheden, binnen de actieve periode en bij gunstige weersomstandigheden dienen de woningen natuurvrij gemaakt te worden, zodat er geen verstoring plaatsvindt tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Dit dient uitgevoerd te worden conform het gestelde in het Activiteitenplan en onder ecologische begeleiding. Bij het natuurvrij maken dient geen gebruik gemaakt te worden van chemische middelen welke de gezondheid van de dieren kunnen schaden, zoals het gebruik van purschuim.
- 2.22. Bij het natuurvrij maken dient rekening gehouden te worden met de kwetsbare periode van de laatvlieger. Er dient voorkomen te worden dat verblijfplaatsen onnodig natuurvrij gemaakt worden, omdat de werkzaamheden pas na de betreffende kwetsbare periode(s) plaatsvinden.
- 2.23. Voor 1 november, voorafgaand aan de werkzaamheden maar na het natuurvrij maken, dient door een ecologisch deskundige vastgesteld te zijn dat er geen laatvliegers in de woningen meer aanwezig zijn. Wanneer er niet met zekerheid kan worden vastgesteld dat er geen laatvliegers in de woningen meer aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden niet aanvangen en moet het gestelde onder voorschrift 2.21 en 2.22 worden herhaald.
- 2.24. De twee gevelbetimmeringen blijven na afronding van de werkzaamheden beschikbaar voor de gewone dwergvleermuis als permanente voorziening voor de laatvlieger. Voor de permanente situatie dienen in de periode van april t/m september 2024 nog twee gevelbetimmeringen bijgeplaatst te worden om zo een ruimer aanbod aan microklimaten aan te kunnen bieden.
- 2.25. De voorzieningen voor de laatvlieger dienen geplaatst te worden conform de factsheet laatvlieger van de Zoogdiervereniging en/of op basis van expert judgement van de ter zake kundige ecooloog.

3. Overige voorschriften

- 3.1. Een ecologisch deskundige op het gebied van de soort(en) waarvoor ontheffing is verleend, dient tenminste aanwezig en/of betrokken te zijn tijdens de volgende momenten:
- 3.1.1. tijdens het aanbrengen van de alternatieve verblijfplaatsen op geschikte locaties;
 - 3.1.2. bij het natuurvrij maken, voorafgaand aan de werkzaamheden;
 - 3.1.3. bij de controle of het natuurvrij maken succesvol is uitgevoerd, voorafgaand aan de werkzaamheden;
 - 3.1.4. bij de start van de werkzaamheden;
 - 3.1.5. bij het verwijderen van de tijdelijke voorzieningen voor de soorten;

- 3.2. Bovenstaande momenten worden beschreven in het ecologisch logboek door de ter zake kundige ecooloog.

4. Zorgplicht

- 4.1. De ontheffinghouder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die kunnen leiden tot negatieve effecten op plant- of diersoorten, zoals het verwijderen van bosschages en bomen of kunstmatige lichtverstoring, dienen achterwege gelaten te worden of zo uitgevoerd te worden dat de effecten tot het minimum worden beperkt.

In navolging van het voorgaande voorschrift dient de ontheffinghouder rekening te houden met het broedseizoen van alle vogelsoorten. De werkzaamheden dienen zoveel als mogelijk uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen. Indien dit niet mogelijk is, dient een ecologisch deskundige voorafgaand aan de werkzaamheden het projectgebied te controleren op in gebruik zijnde nesten. Indien er in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen, worden de werkzaamheden uitgesteld tot na het broedseizoen van die betreffende vogelsoort. Het plangebied dient hiervoor te worden vrijgegeven door de ter zake kundige ecooloog.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
namens dezen,

drs. M. Middel,
Themamanager
Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving

Afschrift aan:

- Stichting Woonservice Drenthe (digitaal);
- TAUW BV (digitaal);
- het College van Burgemeester en Wethouders van Coevorden (digitaal).

Ontheffingstermijn

Het kan voorkomen dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren. Om onnodige vertraging van het traject te voorkomen wordt in dat geval geadviseerd om minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag in te dienen.

Bezwaar

Belanghebbenden die het niet eens zijn met dit definitieve besluit, kunnen binnen zes weken na de dag van verzending van dit besluit een bezwaarschrift indienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe. Voor meer informatie over de bezwaarprocedure zie <http://provincie.drenthe.nl/loket/bezwaarschriften>.

BIJLAGE 1: MOTIVERING BIJ BESLUIT

1. Aanvraag en procesverloop

Op 26 april 2023 hebben wij een aanvraag ontvangen voor een ontheffing van de Wnb van TAUW BV. namens Woonservice (hierna ontheffinghouder). De aanvraag heeft betrekking op renovatie en energetisch verbeteren van wooncomplexen gelegen aan de Broekveldstraat, Anssenstraat, Havixhorst en Entingestraat in Sleen in de gemeente Coevorden. De ontheffinghouder heeft ontheffing aangevraagd voor de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1 lid 2 en 4 van de Wnb voor de huismus (*Passer domesticus*) en voor de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5 lid 2 en 4 van de Wnb voor de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).

Figuur 1: Ligging plangebied (gekleurde objecten) (bron: Activiteitenplan)

2. Wettelijk kader

De diverse aangetroffen diersoorten binnen het plangebied worden beschermend volgens diverse beschermingsregimes van de Wet natuurbescherming.

2.1 Vogelrichtlijn

De huismus is een beschermde inheemse vogelsoort als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en zijn zodoende beschermd op grond van artikel 3.1 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.1 lid 1 van de Wnb is het verboden om opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- Op grond van artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is het verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Op grond van artikel 3.1 lid 4 van de Wnb is het verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Het nest van een vogel, zoals bedoeld in artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is de plaats die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en het grootbrengen van de jongen, voor zover het geen nestvlieder betreft. Ook de inhoud en de functionele omgeving van het nest dient te worden beschermd voor zover het broedsucces hiervan afhankelijk is. Artikel 3.1 lid 2 van de Wnb is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. Nesten van de huismus zijn daarnaast op basis van vaste jurisprudentie en de Beleidsregels Wet natuurbescherming provincie Drenthe bovendien jaarrond beschermd. Dit houdt in dat ook buiten het broedseizoen de nesten beschermd zijn en niet mogen worden vernield of weggehaald. Op grond van artikel 3.1 lid 4 van de Wnb is het daarnaast verboden om vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te (ver)storen.

2.2 *Habitatrichtlijn*

De gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn beschermde inheemse zoogdiersoorten als bedoeld in bijlage IV onderdeel a bij de Habitatrichtlijn bijlage II van het verdrag van Bern en zijn zodoende beschermd op grond van artikel 3.5 van de Wnb.

- Op grond van artikel 3.5 lid 1 van de Wnb is het verboden om in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV onderdeel a bij de Habitatrichtlijn bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage 1 bij het Verdrag van Bonn in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Op grond van artikel 3.5 lid 2 van de Wnb is het verboden om dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- Op grond van artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is het verboden om de voorplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

Onder voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen als bedoeld in artikel 3.5 lid 4 van de Wnb vallen o.a. kraamverblijven, zomerverblijven, paarverblijven en winterverblijven alsmede essentiële vliegroutes en foerageergebieden leidend naar deze verblijfplaatsen. Voornoemde is van vitaal belang voor een gunstige staat van instandhouding van de vleermuizen. Tijdelijke, seizoensgebonden verblijfplaatsen als holen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per individu zijn ook beschermd op grond van artikel 3.5 lid 4 van de Wnb.

Naast artikel 3.5 lid 4 van de Wnb is ontheffing aangevraagd voor artikel 3.5 lid 2 van de Wnb. Gelet op de werkzaamheden valt niet uit te sluiten dat er sprake is van mogelijke, opzettelijke verstoring van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Om die reden is ontheffing van de verbodsbepaling in artikel 3.5 lid 2 van de Wnb eveneens noodzakelijk.

2.3 *Beoordelingsgronden ontheffing verlening*

Op grond van artikel 1.10 lid 3 van de Wnb dienen wij bij het afgeven van een ontheffing op grond van de Wnb rekening te houden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en de regionale en lokale bijzonderheden. In dit geval zien wij, deze belangen in acht genomen, geen reden om de ontheffing anders vorm te geven.

3. **De situatie**

Woningcorporatie Woonservice is voornemens diverse werkzaamheden uit te voeren aan meerdere wooncomplexen in het stedelijk gebied van Sleen, gelegen in de gemeente Coevorden. De werkzaamheden vinden plaats aan de in figuur 1 gekleurde woningblokken aan de:

- SLE005: Broekveldstraat huisnummers 11 t/m 25 (oneven)
- SLE015: Entingestraat huisnummers 2 t/m 14, 18 t/m 24, 36 t/m 40, 44 en 46 (even)
- SLE016: Havixhorst huisnummers 1 t/m 6
- SLE023: Anssenstraat huisnummers 9 t/m 17 (oneven), 27 t/m 41 (oneven)
- SLE024: Anssenstraat huisnummers 12 t/m 20 (even)

De renovatiewerkzaamheden zullen bestaan uit het aanbrengen van ventilatieroosters in kozijnen en ramen, het aanbrengen van mechanische ventilatie, het tocht dicht maken van de woningen, spouwmuren isoleren, de zolders van binnenuit isoleren en standaard planmatig onderhoud zoals schilderwerk en onderhoud aan het platte dak. De start van de werkzaamheden staat gepland voor voorjaar 2024. Een aantal van deze werkzaamheden kunnen beschermde natuurwaarden schaden. Naar aanleiding van onderzoek naar deze natuurwaarden is gebleken dat ontheffing van de Wnb aangevraagd dient te worden voor de huismus, gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

3.1 Uitgevoerd onderzoek

Door TAUW BV. is een quickscan uitgevoerd om een inschatting te maken van welke natuurwaarden aanwezig zijn binnen het plangebied. Deze quickscan bestond uit bronnenonderzoek, waarbij waarnemingen in de afgelopen vijf jaar binnen en in een straal van 500 meter rond het plangebied in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFB) werden opgevraagd. Ook zijn bestaande literatuurgegevens en verspreidingsatlassen geraadpleegd. Naast het bronnenonderzoek heeft er op 22 maart 2022 een oriënterend veldonderzoek plaatsgevonden waar gezocht werd naar potentiële leef- en groeiplaatsen van beschermde plant- en diersoorten in het plangebied en in de directe omgeving daarvan. Naar aanleiding van de quickscan kan geconcludeerd worden dat het plangebied potentieel geschikt is voor vleermuizen, huismus en gierzwaluw. Hiervoor is nader onderzoek uitgevoerd volgens de meest recente kennisdocumenten en het vleermuisprotocol (2021).

Het vleermuisonderzoek bestond uit vijf onderzoekronden tussen mei en september 2022 waar gezocht werd naar vleermuisverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden. Naar aanleiding van het onderzoek zijn er twee kraamkolonies en twee zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger waargenomen binnen het plangebied en een zomer- en een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Essentiële foerageergebieden en vliegroutes zijn niet waargenomen binnen het plangebied. Voorafgaand aan het vleermuisonderzoek heeft op drie momenten ook gierzwaluwonderzoek plaats gevonden. Het onderzoek naar de aanwezigheid van gierzwaluwen heeft plaats gevonden door middel van drie veldbezoeken in de periode van 1 juni t/m 15 juli 2022. In de periode van 20 juni t/m 7 juli is de kans het grootste dat er jongen aanwezig zijn in het nest. Er zijn tijdens de veldbezoeken geen gierzwaluwen aangetroffen binnen het plangebied. Het onderzoek naar de aanwezigheid van huismussen heeft plaats gevonden door middel van twee veldbezoeken in de optimale onderzoeksperiode van 1 april t/m 15 mei 2022 en onder gunstige weersomstandigheden. Er zijn tijdens de veldbezoeken in totaal zestien nesten van huismussen waargenomen binnen het plangebied.

Doordat kraamkolonies van de laatvlieger lastig te mitigeren zijn door het gebrek aan voldoende informatie over deze soort en zeer gevoelig zijn voor veranderingen, worden de kraamverblijfplaatsen buiten de werkzaamheden gehouden. Aan zowel het dak, dakoverstek en de spouwmuren worden bij deze woningen geen werkzaamheden uitgevoerd. Ook wordt er verlichting op de kopgevels gericht tussen zonsondergang en zonsopkomst. Eén van de twee zomerverblijfplaatsen valt gelijk met een locatie van een kraamverblijfplaats, waardoor enkel voor één zomerverblijfplaats laatvlieger ontheffing van de Wnb benodigd is. Daarnaast is ook ontheffing van de Wnb nodig voor een zomer- en een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis en voor de zestien nestlocaties van de huismus.

3.2 Tijdelijke compensatie

Ter overbrugging van de werkzaamheden en een bepaalde periode voorafgaand aan de werkzaamheden, de gewenningsperiode, dienen tijdelijke voorzieningen gerealiseerd te worden voor de verblijfplaatsen/nestlocaties welke door de werkzaamheden komen te vervallen of tijdelijk niet toegankelijk zijn. Per soort wordt voor dit project de benodigde compensatie behandeld.

Gewone dwergvleermuis

In het plangebied zijn twee verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig, namelijk een paarverblijf en een zomerverblijf. De compensatiefactor voor het plaatsen van kasten voor de gewone dwergvleermuis is vier. Dat betekent dat acht kasten geplaatst dienen te worden zo dicht mogelijk bij de huidige verblijfplaatsen (maximaal 200m) maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Op 8 februari 2023 zijn vier kasten van het type VMT1a van Unitura opgehangen ter compensatie van het paarverblijf en geplaatst conform het Activiteitenplan. De kasten zijn geplaatst in een straal van 200 meter om huidige verblijfplaatsen, op een hoogte van 3 meter met een vrije uitvliegkans en zijn vrij van kunstmatige lichtvervalsing en predatoren. Deze kasten zijn opgehangen met een gewenningsperiode van 6 maanden. Dit houdt in dat de maanden gedurende de actieve periode van vleermuizen en voorafgaan aan de start van de werkzaamheden tegelijk met de huidige situatie worden aangeboden, om de vleermuizen zo aan de alternatieven te laten wennen. Tussen 24 en 26 april 2023 zijn nog vier van dezelfde kasten van Unitura geplaatst ter compensatie van het zomerverblijf. Voor deze verblijfplaatsen geldt een gewenningsperiode van drie maanden. De werkzaamheden zullen vanaf april 2024 opgestart worden, waardoor de gewenningsperiode voor beide verblijfplaats is doorlopen.

Huismus

Tijdens het onderzoek naar huismussen zijn zestien nestlocaties binnen het plangebied vastgesteld. Ter compensatie van één nestlocatie van de huismus dienen twee voorzieningen gerealiseerd te worden. Dit betekent dat er 32 tijdelijke nestkasten van het type HMT1 van Unitura opgehangen dienen te worden binnen een straal van 200 meter van het huidige verblijf en conform het Activiteitenplan. Deze huismusnestkasten zijn geplaatst tussen 24 en 26 april 2023 en er geldt een gewenningsperiode van drie maanden waarbij de nieuwe voorzieningen tegelijk toegankelijk zijn met de huidige nestlocaties. Aan deze gewenningsperiode is voldaan.

Na afronding van de werkzaamheden blijven de tijdelijke huismusnestkasten bij voorkeur aanwezig binnen het plangebied. Mocht dit niet mogelijk zijn dan dienen de huismuskasten tenminste tot een jaar na beschikbaar komen van de permanente voorzieningen aanwezig te blijven. De kasten dienen buiten de kwetsbare periode te worden verwijderd of binnen de kwetsbare periode als de ecologisch deskundige heeft beoordeeld dat de kasten niet in gebruik zijn.

3.3 Permanente mitigatie

De verblijfplaatsen of nestlocaties welke zijn komen te vervallen door de werkzaamheden dienen in de nieuwe situatie met een bepaalde mitigatiefactor teruggeplaatst te worden binnen het plangebied en zo dicht mogelijk bij de huidige verblijfplaatsen/nestlocaties. Per soort wordt voor dit project de benodigde mitigatie besproken.

Gewone dwergvleermuis

Voor de permanente mitigatie geldt dezelfde mitigatiefactor als voor de tijdelijke verblijfplaatsen. Dit betekent dat er minimaal acht permanente voorzieningen getroffen dienen te worden voor het zomerverblijf en het paarverblijf welke door de werkzaamheden zijn komen te vervallen. Tijdens de werkzaamheden zullen in totaal acht inbouwkasten van het type IB VL 06 van Vivara Pro (of kwalitatief vergelijkbaar) verwerkt worden in de gevels van de te renoveren woningen conform het Activiteitenplan. De kasten zullen geplaatst worden op diverse windrichtingen waardoor verschillen microklimaten aangeboden worden. De tijdelijke kasten worden na afronding van de werkzaamheden niet verwijderd als daar geen aanleiding toe is en kunnen gezien worden als een ecologische groenplus voor de gewone dwergvleermuis mits ze niet ter compensatie van andere projecten in de omgeving gebruikt gaan worden. Indien de kasten door onvoorziene omstandigheden toch verwijderd dienen te worden kan dit enkel plaatsvinden in de actieve periode van de vleermuizen of buiten de actieve periode als door een ecologisch deskundige is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn.

Laatvlieger

Door de werkzaamheden zal één zomerverblijf van de laatvlieger aangetast worden. Ook voor deze soort geldt een mitigatiefactor van vier. Dit betekent dat er vier voorzieningen getroffen dienen te worden om het huidige zomerverblijf te compenseren. Doordat laatvliegers niet snel gebruik maken van vleermuiskasten is voor dit project gekozen om gebruik te maken van gevelbetimmering dat geplaatst wordt in de nok van de kopgevel. Deze gevelbetimmeringen zijn geplaatst conform het Activiteitenplan. Doordat deze gevelbetimmeringen minimaal twee uitvliegopeningen bieden en één gevelbetimmering dus twee verblijfplaatsen bevat, kan voor de tijdelijke situatie volstaan worden met het plaatsen van twee gevelbetimmeringen welke zich dienen te bevinden binnen een straal van 200 meter van het huidige zomerverblijf. Daarnaast dient de locatie op een hoogte van minimaal drie meter te worden aangebracht en vrij te zijn van kunstlicht en predatoren.

Door het aanbieden van twee locaties met twee verblijfplaatsen wordt voldaan aan de mitigatiefactor maar ontstaat er een beperkt aanbod aan microklimaat. Om dit in de permanente situatie te waarborgen worden gedurende de werkzaamheden (april t/m september 2024) nog twee gevelbetimmeringen bijgeplaatst onder dezelfde voorwaarden zoals gesteld in het Activiteitenplan. Voor laatvliegers geldt een gewenningsperiode van drie maanden waarbij enkel de maanden april tot en met november meegerekend mogen worden. De twee gevelbetimmeringen zijn geplaatst tussen 24 en 26 april 2023 waardoor aan de gewenningsperiode is voldaan.

De gevelbetimmeringen worden voorafgaand aan de werkzaamheden geplaatst, maar blijven permanent aanwezig en beschikbaar voor de laatvlieger. Dit is voordelig voor de laatvlieger omdat deze lastig te “verhuizen” soort dan maar één keer van verblijfplaats hoeft te wisselen.

Huismus

De huidige nestlocaties van de huismus onder de daken van de woningen zullen niet komen te vervallen door de werkzaamheden, maar zullen enkel tijdelijk niet toegankelijk zijn. Na afronding van de werkzaamheden dient de ruimte onder het dak van de woningen weer beschikbaar te zijn op dezelfde manier zoals deze beschikbaar waren voor de huismus voorafgaand aan de werkzaamheden.

3.4 Natuurvrij maken

Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen de woningen natuurvrij gemaakt te worden, volgens de planning zal dit plaatsvinden in april 2024 én binnen de actieve periode van de vleermuizen. Dit houdt in dat door middel van het treffen van maatregelen voorkomen wordt dat beschermde soorten aanwezig zijn bij de start van de werkzaamheden. In de actieve periode van de vleermuizen (15 april t/m 1 november), gewone dwergvleermuis en laatvlieger, dienen de woningen natuurvrij gemaakt te worden middels het gebruik van exclusion flaps. Het plaatsen van de exclusion flaps en het dicht maken van overige openingen langs dakranden dient plaats te vinden onder ecologische begeleiding. Door het gebruik van deze flaps kunnen de vleermuizen hun verblijfplaats wel verlaten, maar hier niet meer naar terug keren. Voorafgaand aan de werkzaamheden maar na het natuurvrij maken dient door een ecologisch deskundige een avondcontrole uitgevoerd te worden om vast te stellen of er nog vleermuizen binnen het plangebied aanwezig zijn. Mochten er geen vleermuizen meer aanwezig zijn, dan kunnen de werkzaamheden de volgende dag starten. Zijn er nog wel vleermuizen in de woningen aanwezig, dan dienen er aanvullende maatregelen getroffen te worden in overleg met de ecologisch deskundige.

Voor de huismus wordt ook natuurvrij gemaakt. Dit gebeurt door potentiële nestopeningen met vultschuim of weringsborstels dicht te maken. Door het natuurvrij maken in februari 2024 uit te voeren zullen er nog geen broedende huismussen aanwezig zijn binnen het plangebied en is de verstoring zo min mogelijk. Belangrijk is dat de temperatuur tijdens het natuurvrij maken boven de 0 °C ligt, doordat huismussen hun nestlocatie ook kunnen gebruiken tijdens vorst als schuilplek. Voorafgaand aan de werkzaamheden maar na het natuurvrij maken (in april 2024) dient door een ecologisch deskundige een controle uitgevoerd te worden om vast te stellen of er nog huismussen binnen het plangebied aanwezig zijn. Mochten er geen huismussen meer aanwezig zijn, dan kunnen de werkzaamheden de

volgende dag starten. Zijn er nog wel huismussen in de woningen aanwezig, dan dienen er aanvullende maatregelen getroffen te worden in overleg met de ecologisch deskundige.

4. Overwegingen

Uit de relevante wet- en regelgeving blijkt dat de aangevraagde ontheffing alleen kan worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing bestaat, de ontheffing aangevraagd wordt onder een aangewezen belang en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is. De ontheffinghouder heeft aangegeven te voldoen aan de voorwaarden zoals deze worden gesteld in artikel 3.3 en 3.8 van de Wnb.

4.1 Alternatievenafweging

De werkzaamheden zijn gebonden aan een locatie waardoor enkel de werkzaamheden op deze locatie uitgevoerd kunnen worden. Wanneer gekozen wordt voor sloop in plaats van renovatie worden de soorten ook verstoord. De tijdelijke verstoring zal bij sloop en nieuwbouw ook langer duren dan bij renovatie, waardoor renovatie als het beste alternatief wordt gezien. Een andere optie is om de delen waar de verblijfplaatsen zich bevinden niet aan te pakken. Hierdoor blijven verblijfplaatsen behouden, maar met deze werkwijze kan echter geen duurzame en energetische verbetering gerealiseerd worden en is de stap naar gasloos wonen niet te realiseren. Voor de locaties waar de kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger zich bevinden dient hiervoor echt toch een uitzondering gemaakt te worden. Deze soorten zijn zeer moeilijk te mitigeren ten opzichte van de andere soorten. Dit voornemen is dan ook het meest gunstige alternatief voor de aanwezige soorten.

Bij de werkwijze wordt ook zoveel als mogelijk rekening gehouden met de aanwezige soorten door voorafgaand aan de werkzaamheden voldoende alternatieven aan te bieden in de omgeving.

Daarnaast wordt rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de huismus, gewone dwergvleermuis en laatvlieger door de werkzaamheden uit te voeren buiten de (meest) kwetsbare periodes en de woningen voorafgaand aan de werkzaamheden natuurvrij te maken. Op deze manier kan geborgd worden dat er geen soorten in de woningen aanwezig zijn tijdens de werkzaamheden. Een gunstiger alternatief van de werkwijze en planning ligt daarom niet voorhanden.

Door buiten de kwetsbare periode van de huismus, gewone dwergvleermuis en laatvlieger te werken, de werkzaamheden gefaseerd uit te voeren en voldoende alternatieven aan te bieden gedurende en na uitvoering van de werkzaamheden onder toezicht van een ecologisch deskundige, wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met de aanwezige beschermde soorten in het projectgebied. Voor de ingreep bestaat geen andere bevredigende oplossing.

4.2 Belangenafweging

De ontheffinghouder geeft in de aanvraag aan te werken in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid, genoemd in artikel 3.3 van de Wnb. Daarnaast wordt aangegeven te werken in het in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten genoemd in artikel 3.8 van de Wnb.

Aedes, de landelijke branchevereniging van woningcorporaties (waaronder Woonservice), is samen met het Ministerie van Binnenlandse Zaken een van de ondertekenaars van het Convenant Energiebesparing Huursector. In dit convenant staan afspraken over het verlagen van de uitstoot van broeikasgassen en het verlagen van het energielabel naar B. Door renovatie en energetisch verbeteren van de woningen waardoor duurzame woningen worden gerealiseerd, wordt bijgedragen aan deze afspraken en doelstellingen. Door deze verbetering wordt bijgedragen aan een positieve invloed op de klimaatverandering waardoor het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid wordt gediend.

De huidige woningen zijn slecht of niet geïsoleerd en is het klimaat in de woningen niet optimaal als het gevolg van vocht en tocht. Dit leidt tot schimmelvorming in de woningen en een ongezond leefklimaat wat kan zorgen voor het ontstaan of verergeren van luchtwegklachten bij de bewoners. De woningen worden beter geïsoleerd waardoor een gezonder leefklimaat voor de bewoners ontstaat. Daarnaast worden de ventilatiesystemen aangestuurd met CO₂, zodat er in de woningen een beter binnenklimaat ontstaat en het huidige energie en gasverbruik wordt verlaagd. De hoge energiekosten kunnen bij de bewoners voor stress zorgen. Door het energieverbruik terug te brengen zal dit de stress enigszins verminderen en bijdragen aan een positieve impuls op de volksgezondheid.

Wij kunnen instemmen met de in de aanvraag beschreven belangen. De belangen vormen een voldoende onderbouwing om het optreden van (beperkte) negatieve effecten op de aangevraagde soorten te rechtvaardigen.

4.3 *Staat van instandhouding*

Er is een onderscheid te maken in de landelijke en lokale staat van instandhouding. Per categorie mogen de werkzaamheden geen negatieve invloed hebben.

Huismus

De huismus komt door geheel Nederland voor en nesten worden vaak onder dakpannen aangetroffen. Het leven van de huismus speelt zich voor het grootste gedeelte af binnen een straal van 600 meter rond de nestplaats. Belangrijke habitateisen zijn de aanwezigheid van voldoende schuilplekken, voedsel en zandbadmogelijkheden. De afgelopen jaren laat de trend een negatieve lijn zien. De landelijke staat van instandhouding van de huismus is beoordeeld als ongunstig. De landelijke populatie broedparen wordt geschat op 600.000-1.000.000 ([Sovon, 2020](#)). De laatste jaren vertoont de populatie in Drenthe een matige toename.

Door het ontbreken van accurate verspreidingsgegevens is het vormen van een beeld van de staat van instandhouding van de huismus op lokaal niveau lastig. Er zijn enkele waarnemingen van de huismus bekend en geregistreerd in Sleen en omgeving. Binnen het plangebied zijn zestien nestlocaties gevonden. Het is mogelijk dat de populatie op lokaal niveau groter is dan op dit moment bekend is. Op basis van de beschikbare gegevens en de waarnemingen van de ecologen is er geen reden om aan te nemen dat de staat van instandhouding op lokaal af zou wijken van de landelijke staat van instandhouding. Door de werkzaamheden en het aanbieden van voldoende alternatieve verblijfplaatsen tijdens de werkzaamheden, wordt een negatieve invloed op de staat van instandhouding op landelijk en lokaal niveau niet verwacht.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemeen voorkomende vleermuizensoort en is dan ook in geheel Nederland te vinden. Het leefgebied van de gewone dwergvleermuis bestaat uit een grote verscheidenheid aan landschappen, waaronder vooral het stedelijk gebied. De landelijke staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis is beoordeeld als onbekend. De populatie wordt geschat op 300.000 tot 600.000 individuen (BIJ12, 2017).

Uit waarnemingen van de NDFF is te concluderen dat de gewone dwergvleermuis op lokaal niveau de meest talrijke soort is. Tijdens het onderzoek in het plangebied zijn ook buiten het plangebied veel waarnemingen van de soort gedaan. Het complete netwerk van de gewone dwergvleermuis is niet in beeld, maar aangenomen kan worden dat de staat van instandhouding van de populatie het landelijke beeld volgt. Het toekomstperspectief van de gewone dwergvleermuis voor het plangebied en de nabije omgeving is op basis van de waarnemingen door de ecologen en de gegevens uit de NDFF beoordeeld als positief en door de maatregelen die worden genomen wordt dan ook geen negatief effect verwacht op de staat van instandhouding op landelijk en lokaal niveau.

Laatvlieger

De laatvlieger is in Nederland een algemeen voorkomende vleermuizensoort welke vooral te vinden is in gebouwen. De laatvlieger staat op de rode lijst genoteerd als bedreigd vanwege de negatieve trend (Zoogdiervereniging, 2021). Toch beslaat het verspreidingsgebied van de laatvlieger vrijwel heel Nederland. Door de negatieve trend en doordat er weinig bekend is van de soort wordt de staat van instandhouding van de laatvlieger beoordeeld als matig ongunstig.

Door het ontbreken van accurate verspreidingsgegevens op lokaal niveau is het vormen van een beeld van de staat van instandhouding van de laatvlieger lastig. Er zijn wel enkele waarnemingen van de laatvlieger geregistreerd in Sleen en omgeving. Door de waarnemingen binnen het plangebied is het aannemelijk dat de staat van instandhouding niet afwijkt van de staat van instandhouding op landelijk niveau. Door de werkzaamheden wordt een negatieve invloed op de staat van instandhouding op landelijk en lokaal niveau niet verwacht door de maatregelen welke worden getroffen.

Conclusie

Door het treffen van de juiste en voldoende alternatieve maatregelen voor de soorten zoals in bovenstaande staat omschreven, worden negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van de soorten niet verwacht.

4.4 Zorgplicht en broedseizoen

Naast de soorten waarvoor de ontheffinghouder de ontheffing heeft aangevraagd kunnen ook andere soorten worden aangetroffen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

Artikel 1.11 van de Wnb gebiedt eenieder voldoende zorg in acht te nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve effecten op gebieden of specifieke plant- of diersoorten dienen achterwege gelaten te worden, of zo uitgevoerd te worden dat negatieve effecten worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Naast de zorgplicht dient de ontheffinghouder ook rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Werkzaamheden die een negatief effect kunnen hebben op het broedsucces van vogels dienen uitgesteld te worden. Een ecologisch deskundige dient vast te stellen dat het broedseizoen voor de op het plangebied aanwezige (beschermde) soorten ten einde is.

5. Conclusie

Gelet op vorenstaande besluiten wij ontheffing van de Wnb te verlenen. Aan deze ontheffing zijn de voorschriften verbonden zoals vermeld in dit besluit.